

чного механізму розподілу плати за використання природних ресурсів між державним та місцевими бюджетами, податкового та неподаткового регулювання у сфері природокористування та визначення шляхів наповнення державного й місцевих бюджетів.

Список літературних джерел

1. OECD (2005), OECD Environmental Performance Reviews: France 2005, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264009141-en>
2. OECD (2012), OECD Environmental Performance Reviews: Germany 2012, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264169302-en>
3. OECD (2015), OECD Environmental Performance Reviews: Poland 2015, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264227385-en>

Лукаш І. М., асистент, здобувач
кафедри регіоналістики і туризму
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Подолання різноманіття складних кризових економічних процесів, налагодження рівноправних взаємовідносин між підприємствами, бізнесом, фінансовими інститутами, регіонами України на внутрішньому і зовнішньому ринках в значній мірі залежить від ефективного використання інвестиційного поте-

нціалу кожного її регіону. При цьому слід виходити із того, що економічна природа інвестицій обумовлена закономірностями розширеного відтворення і полягає, зокрема, у використанні частини валового регіонального на збільшення кількісних і якісних показників всіх складових продуктових сил суспільства. Саме тому одним із найважливіших факторів стабілізації економічної ситуації в Україні та її регіонах є сприятливий інвестиційний клімат, який в значній мірі залежить від їх конкурентних переваг, що впливають на рейтинг інвестиційної привабливості регіонів. На сьогодні масштаби міжнародного співробітництва та розміри іноземних інвестицій залишаються недостатніми і не в повній мірі відповідають сучасним потребам економіки України.

При цьому слід зауважити, що дуже часто інтереси і цілі інвесторів на вітчизняному ринку не завжди співпадають з пріоритетами економічного розвитку України. Так, у структурі господарювання найбільший інтерес для інвестора має «природна сировина» метал, вугілля, продукти хімічної промисловості та сільського господарства, тобто увагу іноземного інвестора в першу чергу привертає дешевий і доступний сировинний ринок, науково-технічна база і кваліфікована робоча сила.

В умовах суттєвого скорочення державного фінансування інвестиційного процесу дуже важливо визначити рейтинги інвестиційної привабливості кожного регіону України, які сприяють оптимальній оцінці здатності генерувати та залучати інвестиції для зростання їх економічного розвитку.

Визначення рейтингу інвестиційної привабливості базується на аналізі певного набору характеристики (чинників), для врахування потенційним інвестором при прийнятті рі-

шення щодо інвестування комерційної діяльності в даному конкретному регіоні. При цьому інвестор оцінює в першу чергу ті економічні характеристики регіону, які мають основне значення для здійснення його виробничо-комерційної діяльності

Інвестиційний потенціал кожного регіону включає економічну характеристику всіх його конкурентних переваг, тобто сукупність соціально-економічних та екологічних факторів. За умови змінності, або незмінності у часі ці фактори можна розділити на дві великі групи: «жорсткі» і «м'які» фактори. До групи «жорстких» відносяться фактори, дію яких майже неможливо змінити у короткостроковій перспективі. До таких факторів формування інвестиційного потенціалу відносяться геоекономічне положення території (регіону), природно-ресурсний, виробничий та науково-технічний потенціал, ємність споживчого ринку, наявність бізнесових структур і нових форм організації виробництва, рівень розвитку інфраструктури тощо.

До «м'яких» факторів формування інвестиційної привабливості (потенціалу) території можна віднести діловий клімат; правила та процедури функціонування інвестиційної діяльності в регіоні; ефективність діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування; адміністративні процедури (наприклад наявність «єдиного вікна»); дотримання прав власності, тобто відсутність чи наявність рейдерства; рівень корупції; місцеві податки та платежі — податкові та фінансові стимули; відкритість влади щодо зменшення ризиків для інвестора; діловий оптимізм — одержання очікуваного прибутку; оцінка сукупності ризиків; успішний досвід реалізації інвестиційних проектів, що дуже впливає на

імідж регіону та його інвестиційну привабливість.

«Жорсткі» і «м'які» фактори формування інвестиційного потенціалу регіону мають свої особливості впливу і оцінюються кількісними і якісними показниками як на основі статистичних даних, так і на результатах експертної оцінки тих факторів, які неможливо оцінити статистичними показниками.

Геоелекономічне положення регіону як фактор формування інвестиційного потенціалу практично залишається незмінним в часі. Проте його вплив на формування інвестиційного потенціалу має регіональні особливості, оскільки його важливість залежить від місця знаходження ринків збуту продукції майбутньої комерційної діяльності інвестора, рівня розвитку інфраструктури (транспорту, ЗВ'ЯЗКУ тощо), величини території, структури земельного фонду, відстані до індустріальних міст, зокрема, міст-мільйонників.

Для збільшення кількості інвесторів (особливо іноземних) та інвестиційної привабливості регіону велике значення має наявність природних ресурсів та унікальних агрокліматичних умов, величина і якість яких впливає на інвестиційну привабливість регіону.

Однією з найголовніших соціально-економічних характеристик регіону є якість робочої сили (рівень розвитку людського капіталу). Статистичними показниками цього фактору формування інвестиційної привабливості (потенціалу) є якісні показники людського потенціалу: чисельність економічно активного населення; рівень його зайнятості; рівень безробіття, освіти, міграції підготовки і перепідготовки кадрів, величина природного приросту населення, а також рівень захворюваності та забезпеченість лікарями.

Науково-технічний прогрес, як фактор формування інвестиційного потенціалу регіону, створює інновації, сприяє розвитку нових технологій та широкому їх застосуванню на місцях. Тому, насиченість регіону науковими та науково-дослідними організаціями, освітніми закладами робить регіон більш привабливим для інвестора. Статистичними показниками тут можуть бути кількість науково-дослідних установ, технопарків, наукоградів, технополісів, вищих та середніх навчальних закладів, професійно-технічних закладів тощо.

Важливе значення для інвестиційної привабливості регіону має величина його споживчого ринку, який визначається не лише кількістю споживачів продукції, але й коштів, які витрачаються споживачами. Тому основними статистичними показниками тут є: величина доходів на одну особу, кількість населення, величина заробітної плати, зокрема, в тих галузях, де найбільша зайнятість населення регіону.

Рівень інвестиційної привабливості регіону в значній мірі залежить від взаємодії підприємств регіону як основи створення економічних кластерів, індустріальних парків тощо. Статистичними показниками відображення цього фактору є кількість підприємств у регіоні, обсяги інвестицій, кількість банків, ступінь галузевої і територіальної концентрації, величина валового регіонального продукту тощо.

Важливим фактором формування інвестиційного потенціалу регіону, що має дуже великий вплив на вибір інвестором місця для розміщення свого бізнесу залишається рівень розвитку інфраструктури, а саме щільність автомобільних і залізничних доріг, показниками водо- та електропостачання, що мають безпосередній вплив на ефективність ви-

робництва, зменшення ризиків та збільшення прибутку інвестора.

Якщо розглянуті «жорсткі» фактори мають пряме відношення до формування інвестиційного потенціалу регіону, то «м'які» чинники виступають в якійсь мірі і бар'єрами розвитку виробничо-комерційної діяльності та визначають присутті додаткові ризики для діяльності інвестора. Крім цього ця група чинників майже не піддається об'єктивній статистичній оцінці. Тому оцінка «м'яких» чинників на прийняття інвестиційних рішень визначається за допомогою експертних оцінок.

Важливою групою факторів, що характеризує інвестиційну привабливість регіонів та впливає на вибір інвестора є діловий клімат. При його оцінці особлива увага звертається на регулярні перешкоди, кон'юктуру ринку, практику взаємодії між підприємствами, владою і бізнесом.

Більша частина правил та процедур, що стосуються функціонування підприємств визначаються на рівні країни. Але частина їх приймається й на місцях. Тому процес адміністрування в деяких регіонах, в яких робота органів місцевої влади не зовсім прозора, може бути певним бар'єром для прийняття інвестором позитивного рішення для таких регіонів.

Важливий вплив на інвестиційну привабливість регіонів має діловий оптимізм, який включає оцінку підприємствами майбутнього стану економіки регіону та ринків збуту продукції, зміни кон'юктури ринку, ділового клімату і оцінку привабливості регіону для розвитку бізнесу та збільшення інвестицій і покращення рівня управлінської діяльності.

Важливим фактором підвищення рівня інвестиційної

привабливості регіонів є покращення управління інвестиційною діяльністю на рівні регіонів. Нині управління інвестиційною діяльністю регіональному рівні відбувається за двома напрямками. Перший із них направлений на підвищення інвестиційної привабливості (інвестиційного потенціалу) регіону шляхом розвитку ринкової інфраструктури, підвищення рівня заробітної плати, рівня зайнятості економічно активного населення, покращення соціальної ситуації, розширення доступу до перспективних ринків збуту продукції, підготовка високо-професійних кадрів та (інформаційна) модернізація виробничого потенціалу. Другим важливим механізмом управління інвестиційною діяльністю в регіоні виступає оптимальне регулювання обсягів централізованих капіталовкладень в економіку регіону.

Мельник, А.О., д.е.н., доц.,
завідувач кафедри бізнес-економіки
Київський національний університет
технологій та дизайну

Г.В. Ольшанський, аспірант
кафедри міжнародного менеджменту
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ СТРУКТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах безпрецедентного посилення глобальної турбулентності економіці регіонів найбільш прита-